

Małgorzata Mickiewicz
Leonid Worobjow
Katedra Ekonomii
Akademia Rolnicza w Szczecinie

WPLYW KOSZTÓW NA WYNIK FINANSOWY I RENTOWNOŚĆ SPÓŁKI „MALREX” W LATACH 2002-2004

Abstrakt

W warunkach wolnego rynku i istniejącej dużej konkurencyjności wśród podmiotów gospodarczych podstawowym kryterium działalności firmy nie jest tylko osiągnięcie zysku, ale także ograniczanie kosztów. Albowiem konkurencyjne jest to przedsiębiorstwo, którego działalność gospodarcza prowadzi w długim okresie do wzrost wartości rynkowej.

Przedsiębiorstwo może ograniczać koszty tylko wtedy, kiedy zna przyczynę ich powstawania. Z drugiej strony oszacowanie zmian wartości rynkowej przedsiębiorstw, które nie znajdują się w obrocie publicznym jest trudne. Dlatego przy ocenie zmian konkurencyjności przedsiębiorstw niezbędne jest przeprowadzenie analizy kosztów.

Celem referatu pracy jest ocena wpływu kosztów na wynik finansowy i rentowność spółki „Malrex” w latach 2002-2004. Przedsiębiorstwo zajmuje się działalnością w branży cukierniczej w województwie pomorskim, działa na rynku lokalnym od 7 lat, zatrudnia 20 pracowników i jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością.

W referacie przedstawiono, jaki wpływ mają koszty na wynik finansowy małego przedsiębiorstwa. Analiza kosztów była w nim przeprowadzona w różnych momentach działalności. Umożliwiła ona określenie efektywności ekonomicznej przyszłych przedsięwzięć organizacyjno technicznych, usprawniła podejmowanie decyzji w sprawach bieżącej działalności oraz pomogła przy kontroli i ocenie kosztów ponoszonych w okresach ubiegłych.

W pracy wykorzystano metodę indukcji i syntezy. Na podstawie faktów zawartych w materiałach źródłowych przedsiębiorstwa sformułowano twierdzenia dotyczące wpływu kosztów na wynik finansowy i rentowność i wyciągnięto odpowiednie wnioski. W tym celu zastosowano również materiały wtórne obejmujące opracowania ogólne typu podręcznikowego.

Słowa kluczowe: wynik finansowy, analiza kosztów, rentowność, efektywność ekonomiczna

Wprowadzenie

Wzrastająca konkurencja i ograniczone zasoby materialne powodują, że menadżerowie muszą ze szczególną pieczołowitością kierować się zasadą racjonalnego działania. Konsekwencją realizacji tej zasady jest maksymalizowanie korzyści finansowych dla właścicieli przedsiębiorstw. Jednostki gospodarcze funkcjonujące w warunkach gospodarki rynkowej ciągle poszukują sposobów zwiększania zysku. Czołowe miejsce w tej dziedzinie zajmuje polepszenie efektywności wykorzystania czynników produkcji oraz utrzymanie na możliwie niskim poziomie kosztów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej. Dążenie do bardziej racjonalnego gospodarowania czynnikami produkcji powoduje ciągle zainteresowanie poziomem ponoszonych kosztów. Większość decyzji kierowniczych opiera się bowiem na informacjach kosztowych.

Nie sposób osiągnąć dobrych wyników, jeśli nie zna się realnych kosztów poszczególnych

działań lub nie można określić właściwych kosztów poszczególnych wyrobów. Przedsiębiorstwo może obniżyć koszty tylko wtedy, gdy zna przyczynę ich powstawania. Do tego celu niezbędne jest przeprowadzenie analizy kosztów. Analiza kosztów koncentruje się na doborze metod i sposobów pomocnych do właściwej realizacji wyznaczonych sobie przez firmę zadań. Istotą analizy jest nadzór nad kosztami, co w rezultacie powinni doprowadzić do zmian jakościowych w organizacji.

Celem referatu jest ocena wpływu kosztów na wynik finansowy i rentowność spółki „Malrex” w latach 2002-2004. Przedsiębiorstwo zajmuje się działalnością w branży cukierniczej w województwie pomorskim, działa na rynku lokalnym od 7 lat, zatrudnia 20 pracowników i jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością.

Metody ustalania wyniku finansowego w rachunku zysków i strat

Podstawowym źródłem analizy zysku jest rachunek zysków i strat oraz sporządzone na jego podstawie analityczne zestawienie wyniku finansowego. Zawiera on informacje o dokonaniach firmy. Tworzą go trzy podstawowe części, tj. uzyskane przychody i poniesione koszty, zyski i straty nadzwyczajne, oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy. Rachunek zysków i strat prezentuje strumienie finansowe, jednak przy ustaleniu wielkości przychodów z działalności uwzględnia się zarówno przychody mające pokrycie w otrzymanych od odbiorców środkach pieniężnych, jak też przychody oparte na należnościach. Rachunek zysków i strat dostarcza informacji o rozmiarach działalności operacyjnej i jej udziale w tworzeniu wyniku finansowego firmy. Jest punktem wyjścia do szczegółowych badań analitycznych, szczególnie rentowności i aktywności gospodarczej. Pozwala na ocenę trwałości pozycji finansowej firmy i stanowi podstawę planowania finansowego (Kiziukiewicz, 2003).

Tabela 1. Rachunek zysków i strat w przedsiębiorstwie „Malrex” w latach 2002-2004

Lp	Wyniki	Wielkość w tys. zł.			Struktura (w %)			Dynamika do roku bazowego 2002	
		2002	2003	2004	2002	2003	2004	2003	2004
1.	Przychody ze sprzedaży	2314,	2425,	2660,	100,00	100,00	100,00	104,80	114,97
2.	Koszty działalności opera-	2259,	2345,	2550,	97,63	96,70	95,85	103,80	112,87
3.	Zysk ze sprzedaży	54,80	79,98	110,3	2,37	3,30	4,15	145,95	201,44
4.	Pozostałe przychody ope-	9,60	10,12	12,34	0,41	0,42	0,46	105,42	128,54
5.	Pozostałe koszty operacyj-	3,80	4,10	4,80	0,16	0,17	0,18	107,89	126,32
6.	Zysk na działalności	60,60	86,00	117,9	2,62	3,55	4,43	141,91	194,60
7.	Przychody finansowe	2,10	2,20	2,41	0,09	0,09	0,09	104,76	114,76
8.	Koszty finansowe	28,20	40,20	45,75	1,22	1,66	1,72	142,55	162,23
9.	Zysk brutto z działalności	34,50	48,00	74,59	1,49	1,98	2,80	139,13	216,20
10.	Zysk nadzwyczajny	34,50	48,00	74,59	1,49	1,98	2,80	139,13	216,20
11.	Podatek dochodowy	23,11	24,10	26,35	1,00	0,99	0,99	104,28	114,02
12.	Zysk netto	11,39	23,90	48,24	0,49	0,99	1,81	209,83	423,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych firmy „Malrex”.

Rachunek wyników i strat informuje o rezultatach finansowych firmy, stanowi rozwinięcie wyniku bilansowego, ukazuje jego strukturę i źródła powstawania. Na kształtowanie pozycji rachunku zysków i strat oddziałują bezpośrednio skutki wyceny składników aktywów i pasywów bilansu (Sawicki, 1996).

Rachunek zysków i strat pozwala na ustalenie ostatecznego wyniku finansowego (zysku, straty), przy czym różnica między sumą kosztów i strat powinna być taka sama jak różnica między ogólną sumą aktywów, a łączną wielkością pasywów. Oznacza to że ze względu na stosowane zasady ewidencji i wyceny, wynik finansowy (zysk, strata) ujmowany w bilansie oraz w rachunku wyników jest identyczny.

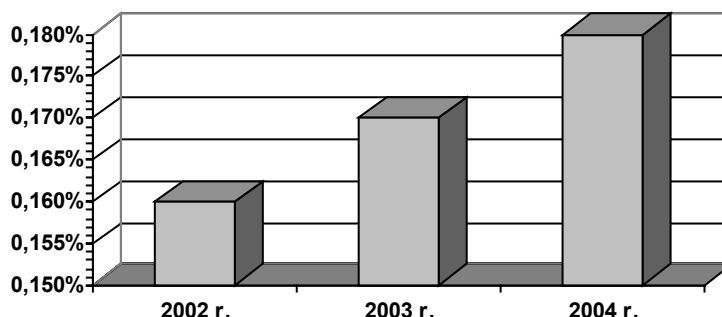
W tabeli 1 przedstawiono rachunek zysków i strat w przedsiębiorstwie „Malrex” w latach 2002-2004.

Analiza dynamiki danych rachunku zysków i strat pozwala stwierdzić, że w 2004 w stosunku do 2003 nastąpił wzrost zysku netto aż o 113,3%. Decydujący wpływ na wzrost zysku miał wzrost przychodów ze sprzedaży o 14,97% wyższy od kosztów działalności operacyjnej. W rezultacie w 2004 roku zysk ze sprzedaży wzrósł w stosunku do 2003 roku o 101,44%.

Pozostałe koszty operacyjne z roku na rok wzrastały, co spowodowane było sprzedażą i likwidacją przestarzałych maszyn i urządzeń oraz pomocą pracownikom w trudnych sytuacjach życiowych, np. przekazywanie darowizn.

Dynamika pozostałych kosztów operacyjnych miała tendencje rosnące. W stosunku do roku bazowego 2002 wzrosły one o 5,42%, a w 2004 roku wzrosły o 28,54%, co spowodowane było likwidacją maszyn do oblewania słodyczy czekoladą (rys. 1).

Rysunek 1. Dynamika pozostałych kosztów operacyjnych w przedsiębiorstwie „Marlex”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych firmy „Malrex”.

Natomiast struktura pozostałych kosztów operacyjnych również wykazywała tendencje do zmian, ale w nieznacznym stopniu, bo w 2002 roku stanowiły one 0,16%, w 2003 roku 0,17%, a w 2004 roku 0,18% całości.

Analiza rentowności przedsiębiorstwa „Marlex” w latach 2002-2004

Wskaźniki rentowności są podstawowymi miernikami informującymi o szybkości wzrostu zaangażowania w przedsiębiorstwie kapitału, stąd ich nazwa - wskaźniki zyskowności lub dochodowości (Urbańczyk, 1998).

Rentowność przedsiębiorstwa można traktować dwojako, tj.:

- wielkość bezwzględna (kwotę zysku), wyrażoną różnicą między przychodami, a

kosztami ich uzyskania;

- wielkość relatywną w postaci relacji wybranej wielkości zysku do wybranego rodzaju kapitału lub też przychodów ze sprzedaży, zatrudnienia itp. (Sierpińska, Jachna, 2005).

Punktem wyjścia diagnozy rentowności firmy oraz jej zdolności akumulacyjnych jest syntetyczna analiza wyniku finansowego. Celem tej analizy jest ustalenie zmian w osiągniętych przez przedsiębiorstwo wynikach - określenie tempa wzrostu. Analiza ta również jest podstawą do zestawienia i oceny źródeł zysków i strat w przedsiębiorstwie, co służy rozpoznaniu mocnych i słabych stron jego funkcjonowania (Lesczyński, Skowronek-Mielczarek, 2000).

Dla obliczenia podstawowych wskaźników potrzebnych do przeprowadzenia analizy rentowności zgromadzono dane zawarte w tabeli 2.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników rentowności – dane wyjściowe i wskaźniki przedsiębiorstwa „Marlex” za lata 2002 – 2004

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w tys złotych			Dynamika w % do roku bazowego 2002	
		2002 r.	2003 r.	2004 r.	2003 r.	2004 r.
1	Majątek	640,0	820,0	980,0	128,13	153,13
2	Kapitał własny	420,0	450,0	570,0	107,14	135,71
3	Kapitał obcy	79,0	82,0	98,0	103,80	124,05
4	Kapitał stały	50,0	50,0	50,0	100,00	100,00
5	Kapitał całkowity	640,0	820,0	980,0	128,13	153,13
6	Zysk netto	11,39	23,9	48,24	209,83	423,53
7	Przychody ze sprzedaży netto	2314,1	2425,18	2660,54	104,80	114,97
8	Rentowność kapitału całkowitego w %	1,78	2,91	4,92	163,77	276,59
9	Rentowność kapitału własnego w %	2,71	5,31	8,46	195,84	312,07
10	Rentowność kapitału stałego w %	22,78	47,80	96,48	209,83	423,53
11	Rentowność sprzedaży netto w %	0,49	0,99	1,81	200,22	368,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych firmy „Malrex”.

W badanym przedsiębiorstwie rentowność sprzedaży netto, z roku na rok wzrastała. I tak w 2004 roku w stosunku do 2003 roku wzrosła o 0,81%, a w 2003 roku w stosunku do 2002 roku wzrosła o 0,50%. Natomiast dynamika sprzedaży w 2003 roku wzrosła o 101,22% w stosunku do 2002 roku, a w 2004 roku o 168,38% w porównaniu z 2003 rokiem. Tak więc wskaźnik ten określa jak korzystnie przedsiębiorstwo produkuje i sprzedaje swoje produkty. Wskaźnik rentowności sprzedaży może być ustalony dla całego przedsiębiorstwa, jak też dla poszczególnych grup asortymentowych.

Wskaźnik rentowności kapitału własnego określa wielkość zysku przypadającego na jednostkę zaangażowanych kapitałów własnych. Im wskaźnik wyższy tym korzystniejsza ocena, ponieważ wyższa jest efektywność kapitału własnego w różnych jego formach, co stwarza możliwość uzyskania wyższych dywidend oraz dalszego rozwoju podmiotu. Niski poziom tego wskaźnika nie będzie stwarzał zachęty do inwestowania w tym podmiocie, co może zagrażać

jego egzystencji.

W przedsiębiorstwie „Marlex” wskaźnik kapitału własnego z roku na rok wzrastał i tak w 2004 roku osiągnął wysoki poziom 8,46% a w 2003 roku był niższy i wynosił 5,31%. Natomiast rentowność kapitału własnego w 2004 roku wzrosła o 116,23% w stosunku do 2003 roku.

Wskaźnik kapitału całkowitego pokazuje ile procent zysku osiągnęło przedsiębiorstwo w odniesieniu do zaangażowania kapitału. Wskaźnik ten z uwagi na to, że kapitał całkowity w przedsiębiorstwie jest równy kwocie jego majątku ogółem można określić jako wskaźnik rentowności majątku ukazujący jak został wykorzystany majątek zaangażowany w procesie gospodarczym.

W firmie „Marlex” wskaźnik rentowności kapitału całkowitego miał tendencje rosnące i tak w 2004 roku wzrósł o 2,01% w stosunku do 2003 roku, natomiast w 2003 roku w porównaniu z 2002 rokiem wzrósł o 1,13%. Dynamika rentowności kapitału całkowitego znowu przedstawia tendencje rosnące i tak w 2004 roku kapitał całkowity wynosił 276,59%, a w 2002 roku 163,77%. Zmiany te świadczą o prawidłowym rozwoju przedsiębiorstwa.

Rentowność jest efektem końcowym różnych decyzji. Ustalenie czynników oddziałujących na poziom rentowności pozwala na podejmowanie prawidłowych decyzji. Analiza poziomu rentowności i zminimalizowanie ryzyka działania daje korzyści finansowe, a w konsekwencji stwarza możliwości dalszego rozwoju przedsiębiorstwa.

Ocena płynności finansowej przedsiębiorstwa „Marlex” w latach 2002 – 2004

Analiza zdolności płatniczej obejmuje przede wszystkim zastosowanie oceny wskaźników płynności obliczonych na podstawie środków obrotowych i zobowiązań krótkoterminowych - wskaźnik płynności I, II, III stopnia.

Do oceny płynności firmy „Marlex” posłużono się odpowiednimi wskaźnikami, które przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Wskaźniki płynności, obrotu należności, obrotu zobowiązań w przedsiębiorstwie „Marlex” w latach 2002 – 2004

Lp.	Wyszczególnienie	2002 rok	2003 rok	2004 rok
1	Rentowność sprzedaży netto (wynik finansowy/przychody ze sprzedaży produktów i towarów)	2,67%	0,03%	1,89%
2	Płynność finansowa – wskaźnik I (majątek obrotowy ogółem/zobowiązania krótkoterminowe)	1,86	1,94	2,00
3	Płynność finansowa – wskaźnik II (majątek obrotowy ogółem-zapasy/zobowiązania krótkoterminowe)	1,25	1,23	1,37
4	Szybkość obrotu należności w dniach (należności z tytułu dostaw i usług x 365/przychody netto ze sprzedaży produktów i towarów)	50,90	54,30	49,70
5	Szybkość obrotu zobowiązań w dniach (zobowiązania z tytułu dostaw i usług x 365/wartość sprzedanych towarów i materiałów – koszt wytworzenia)	18,10	32,30	26,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych firmy „Marlex”.

Z danych wynika, że rentowność sprzedaży netto wzrosła blisko z 0 w 2003 roku do 1,89% w 2004 roku. Wskaźnik szybkości obrotu należności polepszył się z 54,30 dni w 2003 roku do 49,70 dni w 2004 roku. Uległ zmianie wskaźnik obrotu zobowiązań z 32 dni w 2003 roku do 26 dni w 2004 roku. W porównaniu do wskaźnika obrotu należności jest on wysoki.

Wskaźniki płynności finansowej nieznacznie się polepszyły. Bieżąca płynność finansowa firmy jest dobra. Wskaźnik I stopnia oznacza zdolność do natychmiastowej płatności, gdyż uwzględnia wyłącznie środki płynne. Wskaźnik II stopnia płynności tzw. szybki wskaźnik mierzy, natychmiastową zdolność firmy do spłacania długów. Wyłączone zostają tu zapasy i nakłady przyszłych okresów, gdyż nie mogą być odpowiednio szybko zamienione na gotówkę. Wskaźnik ten nie powinien być niższy niż 100%. Z powyższych danych wynika, że przedsiębiorstwo zachowało bezpieczeństwo w zakresie płynności środków.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza kształtowania się kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwo „Marlex” w latach 2001-2003 wykazała, że 2003 rok był niekorzystny dla przedsiębiorstwa, ponieważ koszty całkowite w stosunku do 2002 roku wzrosły o 5%, a spadły dochody. W celu poprawy wyniku finansowego firma podjęła skuteczne działania polegające na obniżeniu kosztów. Obniżenie kosztów było efektem zmian administracyjnych. Nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia i zmiany organizacji produkcji, co doprowadziło do zwiększenia wydajności pracy oraz do efektywniejszego wykorzystania materiałów.

W 2004 roku koszty całkowite w porównaniu z 2003 rokiem spadły o 0,6 %. W 2004 roku przedsiębiorstwo „Marlex” osiągnęło większy zysk. W analizowanych latach przedsiębiorstwo rozwijało się dynamicznie, gdyż zaangażowane w niej kapitały zwiększały się z roku na rok. W 2003 roku kapitał zwiększył się o 30 tys. zł w stosunku do 2002 roku, a w 2004 roku kapitał zwiększył się w stosunku do 2003 roku o 120 tys. zł., a jednocześnie nastąpił przyrost zysku pozostającego do dyspozycji przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwo w badanym okresie charakteryzowało się dobrą płynnością finansową, więc nie miało trudności z terminowym pokrywaniem swoich zobowiązań. Ponadto nastąpiła poprawa efektywności gospodarowania zapasami, natomiast cykl inkasowy należności ulega wydłużeniu o 14 dni, co świadczy o zaufaniu firmy do dłużników i udzielaniu im kredytu kupieckiego. Tendencje wzrostowe cechowały wskaźniki rentowności. Rentowność sprzedaży wzrosła o 168,38%, co świadczy o poprawie efektów ze sprzedaży. Zadawalający przyrost miał w badanym okresie wskaźnik rentowności kapitału własnego, bo aż o 116,23%, a wskaźnik rentowności kapitału całkowitego o 112,82% i wskaźnik kapitału stałego o 213,70%. Główną przyczyną wzrostu rentowności zaangażowanych kapitałów było zwiększenie się rentowności sprzedaży. Pozytywne zmiany nastąpiły w dynamice kosztów. Taka pozytywną zmianą jest spadek dynamiki kosztów materialnych, co potwierdza efektywniejsze wykorzystanie materiałów.

Można więc stwierdzić, że w badanym przedsiębiorstwie obserwuje się korzystne tendencje w ograniczeniu kosztów całkowitych i jednostkowych. Należy oczekiwać, że w najbliższym czasie problematyka obniżenia kosztów będzie miała dla tego przedsiębiorstwa jeszcze większe znaczenie z powodu chęci pozyskiwania nowych i utrzymywania starych klientów. Aby to osiągnąć przedsiębiorstwo będzie jeszcze skuteczniej wykorzystywać analizę kosztów do zarządzania firmą, przy czym analiza ta obejmie szeroki zakres wzajemnie powiązanych problemów dotyczących kosztów jednostkowych i całkowitych, zarówno na etapie planowania, kontroli jak i realizacji działań.

BIBLIOGRAFIA:

1. Kiziukiewicz T. red., (2003), Rachunkowość zarządcza, Ekspert, Wrocław.
2. Leszczyński Z., Skowronek – Mielczarek A. (2000), Analiza ekonomiczno-finansowa firmy, Difin, Warszawa.
3. Sawicki K. red., (1996), Polityka bilansowa. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa w zarządzaniu firmą, Ekspert, Wrocław.

4. Sierpińska M., Jachna T. (2005) Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych, PWN, Warszawa.
5. Urbańczyk E. (1998), Metody ilościowe w analizie finansowej przedsiębiorstwa, US Szczecin.